

10.2.71 V6

Språkvårdsspalten

1

Från en läsare i Vasa kommer följande fråga: Heter det att *skryta på något* eller *skryta med något*? — Det accepterade uttrycket av dessa två är otvivelaktigt *skryta med*: Han skröt med sin stora erfarenhet. Det är ingenting att *skryta med*. *Skryta över* går också an: Han skröt över sina rikedomar. — Att språkbruket vacklar mellan olika prepositioner (*på, över, med*) är inte så märkligt. Prepositionerna har i dylika fall en mycket vag betydelse och har till uppgift att knyta ihop sitt huvudord (något osv.) med andra ord i satsen.

2

Hur skall *agent, regissör* och *dirigent* uttalas, med *g*-ljud eller med *j* och *sje*-ljud? — För *agent* och *dirigent* är uttalet med *g* att rekommendera, för *regissör sje*-ljud. Orden *agent* och *dirigent* kommer från latinnet eller franskan. I latinskt

är en farlig utveckling. IRA: s ideologi är så vapenromantisk att den avvisar alla andra handlingslinjer än sådana som blåser liv i det gamla hatet mot allt brittiskt.

Kjell Rönnelid

uttal har de haft *g*-ljud, i franskan däremot *sje*. Att *g*-ljudet blivit vanligt i nutida svenskt uttal beror på att bokstavsensligt uttal håller på att slå igenom i många fall. Det gör onekligen orden lättare att hantera. Att *regissör* bevarat *sje*-uttal kan bero på att det framstår som så klart franskt, kanske också på att det är ett utpräglat fackspråksord.

3

Vad kommer det sydösterbottniska dialektordet *holes* av? — I österbottniska folk mål, norrut åtminstone till Oravais och Munsala, finnes ett *hovlös*, uttalat *holös* och *houlös*, som betyder »måttlös». Förra leden är det gamla svenska ordet *hov* »måttfull». I sydösterbottniska mål har *hovlös* kommit att brukas som förstärkningsord (*holes bra* osv.). Det betyder då »mycket, väldigt». Att uttalet nöts av till *holes* (långt *o*, kort *e*), beror på att man lagt tonvikten på *ho-* och på det följande ordet. Med *huvud* har ordet inget att göra.

4

Vilket ursprung har stadsdelsnamnet *Kivilös* i Jakobstad? — Namnet är ett gammalt by-

namn i Pedersöre, som tidigast framträder 1543 och då skrevs *Kiffuilöss* (*ffu* skall utläsas *v* och skrivformen motsvarar som synes den moderna). Ett liknande namn finns i Kvevlax och ett annat i mellersta Österbottens skärgård. Alla uttalas med *tje*-ljud i början. Namnen innehåller ett ord bildat till finskans *kivi* »sten», vilket måhända har lytt *kivelloinen*, som i andra former lyder *kivellois-*, bör ha betytt »stenig».

Jag återkommer inom kort med svar på andra frågor. Frågor kan sändas under adress Vasabladets redaktion (märk kuvertet »Språkvårdsspalten») eller direkt till mig, adress: Knektvägen 3 C, Helsingfors 40.

Carl-Erik Thors